

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ประเพณีของการจัดสวน

สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การจัดสวนถาด เป็นการนำพรรณไม้ที่คัดเลือกแล้วมาจัดลงในถาดโดยย่อทิวทัศน์แบบธรรมชาติหรือใช้จินตนาการแล้วนำมาจัดลงในถาดหรือภาชนะที่เหมาะสมให้มีความสวยงามและกลมกลืน ได้แก่ ถาด ขวดแก้ว โหลแก้ว ตู้ปลา เป็นต้น

ใบความรู้ที่ 1

การจัดสวนในถาดหรือในภาชนะอื่นๆ

ปัจจุบันการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมเมืองนั้นต้องเผชิญกับภาวะการแออัด แข่งขัน ร่งรีบ และมลพิษจากสภาวะแวดล้อมซึ่งนับวันจะทำให้เริ่มเห็นห่างไกลจากธรรมชาติ ไปทุกที ดังนั้นสำหรับคนที่มีความรักในธรรมชาติคงจะทำได้เพียงการสรรหาพันธุ์ไม้มาปลูกไว้ในภาชนะที่ตัวเองนั้น ซึ่งถ้ามีบริเวณพื้นที่ที่กว้างก็สามารถจัดหาต้นไม้หลายหลากชนิดประดับตกแต่งสวนสวยงามได้ตั้งใจ แต่หากที่พักอาศัยหรือสถานที่ทำงานในเมืองใหญ่นั้นมักจะคับแคบ จึงจำเป็นต้องหาสถานที่ บริเวณที่พอเหมาะต่อการจัดสวนขนาดเล็กเพื่อที่จะสามารถดึงเอาธรรมชาติมาไว้ใกล้ๆ ตัวได้

ใบความรู้ที่ 1

การจัดสวนในถาดหรือในภาชนะอื่นๆ

“การจัดสวนถาด” จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการนำธรรมชาติมาปลูกและจัดวางไว้ในภาชนะอย่างเหมาะสม โดยการใช้ต้นไม้ที่มีขนาดเล็ก ไม้แคระตามธรรมชาติ หรือ ไม้ย้อยอย่างบอนไซ และอุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ การจัดสวนถาดอาจทำให้เกิดงานอดิเรก เมื่อได้ลองลงมือทำแล้วจะทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ได้ใช้ความคิดในการออกแบบย่อส่วน และเป็นการฝึกให้มีความละเอียดอ่อนในการปลูกเลี้ยงต้นไม้ ทำให้เกิดทักษะทางด้านศิลปะ รู้จักการใช้สี สัน รูปทรง ของต้นไม้และอุปกรณ์ตกแต่ง ให้เกิดการผสมผสานอย่างกลมกลืน และลงตัว ซึ่งเมื่อฝึกฝนจนเกิดความชำนาญอาจเป็นอีกแนวทางที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพจัดสวนถาด หรือ ใช้ทักษะที่ได้จากการเรียนรู้นี้นำไปประยุกต์จัดสวนหย่อมได้อย่างไม่ลำบาก

ใบความรู้ที่ 1

การจัดสวนในถาดหรือในภาชนะอื่นๆ

สวนถาดเหมาะสำหรับประดับตกแต่งในบ้าน อาคารสำนักงาน หรือสวนที่มีเนื้อที่น้อยโดยทำให้เกิดความสวยงามและไม่ขัดตา อีกทั้งสามารถนำไปประดับในสถานที่ต่างๆ กว้างขวางได้ โดยมีความทนทานกว่าแจกันดอกไม้ทั่วไป

ดังนั้น การที่เราได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ นำต้นไม้มาจัดวางไว้ใกล้ ๆ ตัว โดยผ่านการจัดสวนถาดคงเป็นอีกหนึ่งทางออกสำหรับยามว่างของคนที่รักต้นไม้และใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์ และได้ชื่นชมกับผลงานที่เป็นฝีมือของเราสร้างสรรค์ขึ้นมาเองอีกด้วย

การจัดสวนถาด

คือ การจัดปลูกต้นไม้ลงในภาชนะขนาดเล็ก ให้เกิดความสวยงาม โดยใช้หลักศิลปะมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และตกแต่งให้สวนมีความสวยงาม เช่น การใช้สี รูปทรง ผิวน้ำสัมผัส ความสมดุล เป็นต้น

การจัดสวนถาดเป็นการย่อเรื่องราวลงในภาชนะหรือถาด จะเป็นเรื่องราวอะไรก็ได้ที่เราเคยเห็น เคยรู้ รวมทั้งเรื่องราวของสวนสาธารณะ เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมของการดำเนินชีวิตของชาวไร่ชาวนาในชนบท การจัดสวนถาดแบบ ย่อเรื่องราว เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้จัด ได้ใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์อย่างหลากหลายไม่มีที่สิ้นสุดเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน

การจัดสวนถาด

สวนถาดเหมาะสำหรับตกแต่งบ้านหรือสวนที่มีเนื้อที่น้อย การจัดสวนถาดเป็นงาน
อดิเรกที่เพลิดเพลินได้ใช้ความคิดในการออกแบบ การย่อสัดส่วนทิวทัศน์เหมือนธรรมชาติ
ฝึกให้มีความละเอียดอ่อนในการปลูกต้นไม้ ฝึกฝนความสามารถในทางศิลปะ รู้จักการใช้สีสน
รูปทรง การผสมผสานให้กลมกลืน หรืองดงามด้วยความขัดแย้งอย่างเหมาะสม ใช้ต้นไม้ที่ต้น
ก็ได้ ไม่จำกัด และก็ชนิดก็ได้

การจัดสวนสามารถแบ่งประเภทตาม ลักษณะภาชนะ ดังนี้

1. การจัดสวนในถาด

เป็นการจัดสวนที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่าการจัดสวน ชนิดอื่น ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและพิถีพิถันอย่างมากในการจัด สามารถใช้พันธุ์ไม้ และของตกแต่งต่าง ๆ จัดสวนได้โดยไม่จำกัด ชนิด และจำนวนตามจินตนาการ

การจัดสวนสามารถแบ่งประเภทตาม ลักษณะภาชนะ ดังนี้

2. การจัดสวนในตู้

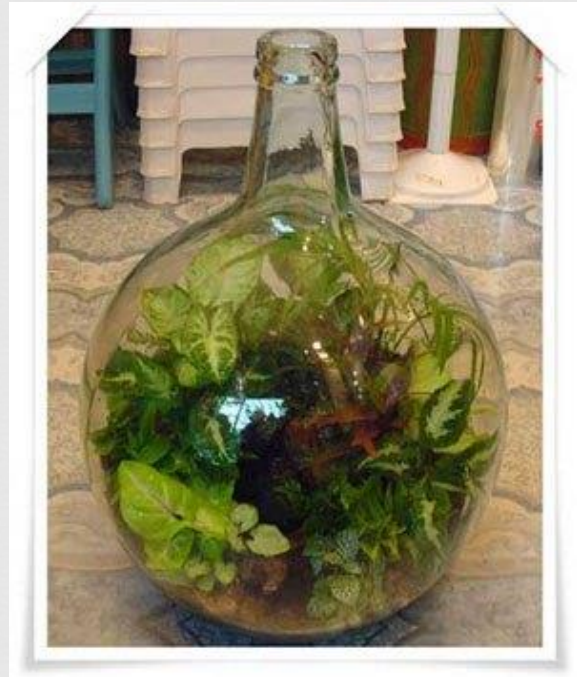
เป็นการจัดสวนที่ใช้ตู้ปลาขนาดต่างเป็นภาชนะ ในการจัด ส่วนมากจะใช้พันธุ์ไม้ประดับในร่ม และใช้ทรายย้อมสีต่าง ๆ แต่งลวดลายข้างตู้ และด้านล่างของสวนโดยรอบ การจัดสวนในตู้ เรียกว่า สวนตู้แบบชื้น

การจัดสวนสามารถแบ่งประเภทตาม ลักษณะภาชนะ ดังนี้

3. การจัดสวนในขวด

เป็นการจัดสวนที่ใช้ขวดที่มีรูปร่าง ลักษณะ
แปลก ๆ และสวยงาม โดยอาจเป็นขวดปากกว้างหรือ
ขวดปากแคบก็ได้ พันธุ์ไม้ที่นิยมใช้จัดเป็นไม้ประดับใน
ร่มที่มีขนาดเล็ก และใช้ทรายย้อมสี หรือหินสีตกแต่ง
ลวดลายพื้นล่างโดยรอบ

การจัดสวนสามารถแบ่งประเภทตาม ลักษณะภาชนะ ดังนี้

4. การจัดสวนในโหลแก้ว

เป็นการจัดสวนที่มีตั้งแต่ขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ในโหลแก้วรูปทรงต่างๆ พันธุ์ไม้ที่ใช้จัดโดยมากจะเป็นพวก กระบองเพชรหรือไม้อวบน้ำ รูปแบบที่นิยมจัดเป็นลักษณะสวนทะเลทราย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การจัดสวนแก้วแบบแห้ง

รูปแบบของสวนถาดที่นิยมจัด แบ่ง

ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สวนถาดที่มีลักษณะคล้ายการจัดแจกัน

สวนถาดที่คล้ายการจัดแจกัน ได้แก่ การจัดดอกไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ ผสมผสานกันลงในภาชนะที่สวยงาม เช่น กระถาง กระเบื้องเคลือบ เซรามิก เครื่องสาน ซึ่งการจัดสวนถาดแบบนี้ เหมาะสำหรับการจัดเป็นของกำนัล หรือตกแต่งสถานที่ พรรณไม้ที่นำมาจัดควรเป็นประเภทเดียวกัน เช่น ไม้ชอบแสงแดดรำไร ไม้น้ำ ไม้อบน้ำ กล้วยไม้ เพื่อให้สะดวกต่อการเลือกวัสดุปลูกและสะดวกต่อการนำสวนถาดนั้นไปวางในสถานที่ๆ เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพรรณไม้ที่จัดวางในสวนถาดนั้นๆ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการดูแลและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น อีกทั้งรูปแบบของภาชนะก็ควรเลือกให้เหมาะกับรูปร่างของพรรณไม้และรูปแบบในการจัดสวนถาด ถ้าเป็นภาชนะที่มีหูหิ้วอาจจะทำให้ความเด่นของพรรณไม้ที่นำมาจัดนั้นน้อยลงแต่จะเกิดความสะดวกทั้งผู้ให้และผู้รับซึ่งต้องพิจารณาแล้วแต่โอกาสที่เหมาะสม

รูปแบบของสวนถาดที่นิยมจัด แบ่ง

ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2. สวนถาดที่จัดแบบย่อส่วนทิวทัศน์หรือเรื่องราวสวนถาดที่ย่อส่วนทิวทัศน์ธรรมชาติหรือเรื่องราว สามารถบางออกเป็น 3 ประเภทย่อยๆ ได้ดังนี้

2.1 สวนถาดที่ย่อส่วนทิวทัศน์หรือเรื่องราว โดยนำก้อนหินจริงมาจำลอง

สวนถาดแบบนี้เป็นการย่อส่วนของทิวทัศน์ภูเขาโดยการนำก้อนหินจริงมาเป็นตัวแทนภูเขา โดยมีต้นไม้ที่มีขนาดเล็กๆ หรือ ตุ๊กตาคน ตุ๊กตาสัตว์ สิ่งก่อสร้างจำลอง เช่น ศาลา สะพาน มาประกอบด้วยก็ได้ แต่การจัดสวนแบบนี้เป็นการจัดสวนที่เน้นก้อนหิน จึงไม่ควรมีต้นไม้มากนัก

2.2 เขามอ หรือ สวนถาดที่ก่อภูเขาขึ้นเอง

เขามอ เป็นสวนถาดที่โดยมากจะก่อภูเขาจำลองขึ้นเอง ด้วยหินที่มีลักษณะผิวเป็นร่อง เรียกว่า “หินเลียน” ซึ่งทิวทัศน์แบบนี้จะมีลักษณะคล้ายทิวเขาของภาพวาดจีนหรือญี่ปุ่น ซึ่งจะมีต้นไม้แทรกบนภูเขาหิน และอาจจะมีแอ่งน้ำเลียนแบบธรรมชาติคล้ายทะเล

รูปแบบของสวนเถาที่นิยมจัด แบ่ง

ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

การสร้างเขามอหรือภูเขาจำลองนั้นนอกจากจะต้องทำให้ภูเขาที่จำลองนั้นนอกจากจะต้องทำให้ภูเขาที่จำลองนั้นมีลักษณะกลวง ซึ่งก็จะคล้ายกับกระถางต้นไม้ที่มีรูระบายน้ำ และสามารถบรรจุดินสำหรับปลูกต้นไม้ได้ ตลอดจนอาจจะซ่อนปั้มน้ำไว้ด้านในเพื่อจำลองทิวทัศน์น้ำตกประกอบ

การก่อเขามอมี 2 แบบ คือ

1. การก่อแบบติดตาย คือ การก่อหินให้ติดกับพื้นเถาอย่างถาวร ซึ่งทำได้ง่ายแต่ไม่สามารถยกเขมอออกได้
2. การก่อแบบลอยตัว คือ การก่อเขามอที่สามารถยกเขมอออกจากเถาได้ สะดวก ไปยังที่ต่าง ๆ ตามต้องการ

รูปแบบของสวนถาดที่นิยมจัด แบ่ง

ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.3 สวนถาดที่ย่อส่วนทิวทัศน์ทั่วไป

สวนถาดแบบนี้จะเป็นการจัดสวนแบบจำลองทิวทัศน์ธรรมชาติ หรือการเป็นสื่อถึงเรื่องราวที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องราวที่สร้างขึ้นมาก็ได้ เช่น การจำลองภาพในฟาร์ม การจำลองภาพในชนบท

สวนถาดแบบนี้สามารถใช้ได้กับกระถางทุกประเภทแต่กระถางต้องมีความลึกพอเหมาะต่อการบรรจุวัสดุปลูก ซึ่งการจัดสวนแบบนี้มักจะมีตุ๊กตาคนหรือสัตว์หรือสิ่งก่อสร้างจำลอง เช่น ศาลา บ้าน สะพาน เพื่อทำให้สื่อถึงความหมายของเรื่องราวของทิวทัศน์หรือภาพจำลองของสวนถาด

ใบงานที่ 1

รูปแบบของสวนเถา

- ❧ การจัดสวนเถาที่นิยม แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
- ❧ การจัดสวนเถาที่มีลักษณะคล้ายแจกัน มีแนวทางในการจัดอย่างไร
- ❧ การจัดสวนเถาต้องใช้พรรณไม้ประเภทเดียวกัน เพราะเหตุใด
- ❧ ประโยชน์ของการสวนเถาที่มีลักษณะคล้ายแจกัน
- ❧ ถ้าพรรณไม้ในสวนเถาของนักเรียนโตขึ้นควรปฏิบัติอย่างไร
- ❧ นักเรียนมีแนวคิดในการจัดสวนเถาที่ย่อส่วนทิวทัศน์ทั่วไปอย่างไร
- ❧ ถ้านักเรียนต้องการก่อเขามอ นักเรียนสามารถออกแบบได้กี่แบบ อะไรบ้าง
- ❧ การจัดสวนเถาที่ย่อส่วนทิวทัศน์หรือเรื่องราวโดยการนำก้อนหินจริงมาจำลอง นิยมนำก้อนหินจริงมาจัดเพื่อเป็นตัวแทนของอะไร